

SPRÁVA O VÝSLEDKU KONTROLY

Národné zdravotné registre
kontrola plnenia opatrení (follow up)

NAJVVYŠŠÍ
KONTROLNÝ
ÚRAD SR

ĽUBOMÍR ANDRASSY
predseda

Kontrolovali sme

Národné centrum zdravotníckych informácií

Národné centrum zdravotníckych informácií (NCZI) je príspevkovou organizáciou Ministerstva zdravotníctva SR. Vykonáva úlohy v oblasti informatizácie zdravotníctva, správy Národného zdravotníckeho informačného systému, štandardizácie zdravotníckej informatiky, zdravotníckej štatistiky a poskytovania knižnično-informačných služieb v oblasti lekárskeho výskumu a zdravotníctva. NCZI spravuje národné zdravotné registre, ktoré sú najmä zdrojom údajov pre spracovanie analytických výstupov pre využitie v medicínskej praxi a pre prognózovanie vývoja príslušných skupín chorôb v SR a sú podkladom pre tvorbu zdravotnej politiky MZ SR. Na rok 2025 Ministerstvo zdravotníctva SR vyčlenilo NCZI finančné prostriedky vo výške viac ako 30 mil. eur, ktoré boli určené na zabezpečenie stálych úloh a činnosti 297 zamestnancov.

Najvyšší kontrolný úrad SR vykonal v roku 2025 kontrolu plnenia 21 opatrení prijatých na základe kontroly vykonanej v roku 2022 v oblasti zberu a spravovania dát národných zdravotných registrov NCZI.

Ako sme postupovali

Pri výkone kontroly boli použité kontrolórske postupy a techniky vychádzajúce z medzinárodných kontrolórskych štandardov, najmä preskúmanie dokladov a dokumentov, priame pozorovanie, rozhovory a dotazníkové prieskumy. Kontrolu vykonali kontrolóri s viacročnými skúsenosťami.

Prečo sme kontrolovali

Predchádzajúca kontrola NKÚ SR v roku 2022 odhalila viaceré nedostatky v manažérskom riadení, v metodike vyplňovania hlásení, v počte novo-diagnostikovaných pacientov, nedostatočnom zabezpečení relevantnosti a presnosti zbieraných dát, ako i rezervy vo využiteľnosti dát. Identifikovala tiež značné rezervy v dosahovaní maximálnej efektívnosti pri vynakladaní verejných prostriedkov na zabezpečenie správy registrov a iné. Kontrolou v roku 2025 NKÚ SR zisťoval, či sa stav, na základe opatrení prijatých NCZI, zlepšil.

Čo sme zistili

- V roku 2025 z celkového počtu dvanásť NZR (národných zdravotných registrov) bol jeden register úplne nefunkčný a sedem NZR bolo čiastočne nefunkčných, čo zakladá významné riziko nepoužiteľnosti dát na účely tvorby, výkonu a hodnotenia štátnej zdravotnej politiky.
- NCZI naďalej nemalo objektívne informácie o počte novo-diagnostikovaných pacientov v SR. Bez takýchto informácií hrozí riziko, že počty novo-diagnostikovaných pacientov stále budú len odhadované, a preto nebudú dostatočne presné a spoľahlivé pre tvorbu a výkon štátnej zdravotnej politiky a tiež na stanovenie cielených preventívnych opatrení až na úroveň okresov.
- Časový sklz spracovania kompletných dát v národnom onkologickom registri sa oproti predchádzajúcej kontrole v roku 2022 nezmenil. Deväťročný časový sklz spracovania týchto dát má výrazne negatívny vplyv na hodnotenie vývoja onkologických chorôb a ich vplyvu na zdravotný stav populácie v SR, ako aj na prijímanie preventívnych opatrení.
- Poskytovatelia zdravotnej starostlivosti, ktorí NZR naplňali zdravotníckymi údajmi boli zaťažovaní zberom údajov, ktoré už malo NCZI k dispozícii aj z iných zdrojov (napr. ezdravia). Ak sa nebudú prepájať jednotlivé zdroje údajov, záťaž poskytovateľov sa neobmedzí.
- Oblasť riadenia NZR stále vykazuje značné rezervy. NCZI síce vypracovalo strategické dokumenty zahŕňajúce problematiku NZR, tieto však mali formálne (štruktúra dokumentov) a obsahové nedostatky (napr. absencia cieľov a merateľných ukazovateľov). Hrozí tak riziko formálnosti strategických dokumentov ako aj riziko súvisiace s dosahovaním a vyhodnocovaním pokroku.
- Štandardizované postupy pre zamestnancov NCZI pre jednotlivé registre a kompletné metodiky pre poskytovateľov k vyplňaniu hlásení do NZR boli vypracované od roku 2025, teda dva roky od termínu, ktorý si stanovilo NCZI v prijatých opatreniach. Absencia štandardizovaných postupov spôsobuje problémy v aplikačnej praxi.

Všetky zistenia NKÚ SR opäť poukazujú na pretrvávajúce nedostatky v riadení a spravovaní zdravotníckych dát NCZI v rámci NZR. Zároveň odhaľujú aj slabé stránky riadenia MZ SR ako gestora zdravotnej politiky.

Čo odporúčame

NKÚ SR, na základe nedostatkov zistených pri dvoch kontrolách NCZI, navrhuje vláde Slovenskej republiky, aby zaviazala a požadovala od Ministerstva zdravotníctva Slovenskej republiky ako gestora štátnej zdravotnej politiky:

- predložiť stratégiu rozvoja informačných systémov používaných v zdravotníctve a riešenia systému validácie dát, ktoré zabezpečia disponibilitu presných a spoľahlivých zdravotníckych dát, využiteľných pre kvalifikovanú tvorbu a výkon štátnej zdravotnej politiky;
- v pravidelných ročných intervaloch predkladať vláde Slovenskej republiky napĺňanie tejto stratégie.

NKÚ SR navrhol NCZI deväť odporúčaní, ktoré sa týkali najmä dodržiavania zásad tvorby strategických dokumentov, pravidelného zisťovania spokojnosti medzi používateľmi dát a komplexného zohľadňovania ich potrieb pri prehodnocovaní metodiky, ako aj realizácie opatrení na zabezpečenie úplnej funkčnosti NZR.

VÝKON KONTROLNEJ AKCIE

Účel kontrolnej akcie

Účelom kontroly bolo vyhodnotiť plnenie opatrení prijatých na základe kontroly procesov zabezpečujúcich dáta národných zdravotných registrov NCZI. Zároveň sme kontrolou plnenia opatrení zisťovali ich aplikáciu/realizáciu v praxi a dopad prijatých opatrení z predchádzajúcej kontroly.

Rámec kontrolnej akcie

Kontrola bola vykonaná v 2. polroku 2025 podľa príslušných ustanovení zákona o NKÚ SR a štandardov, ktoré vychádzajú zo základných princípov kontroly v zmysle medzinárodných štandardov najvyšších kontrolných inštitúcií. Kontrolovaným obdobím boli roky 2022 až 2025 a súvisiace obdobia.

V rámci výkonu kontroly NKÚ SR v roku 2025 realizovalo dva dotazníkové prieskumy podobne ako v roku 2022. Metodika zberu a vyhodnotenia dotazníkov bola zachovaná tak, aby boli výsledky porovnateľné. Dotazníkový prieskum pre poskytovateľov zdravotnej starostlivosti, ktorí naplňajú zdravotníckymi dátami NZR, bol distribuovaný prostredníctvom Slovenskej lekárskej spoločnosti. Oslovených bolo 3 616 lekárov a návratnosť dotazníkov bola 11,06 % (400 lekárov). Druhý dotazníkový prieskum bol zameraný na potenciálnych používateľov dát z NZR. Bolo oslovených 81 inštitúcií - lekárske odborné spoločnosti, hlavní odborníci MZ SR – špecialisti v odbore, výskumno-vzdelávacie inštitúcie a tretí sektor, s návratnosťou 41,98 % (34 respondentov).

Výsledky kontrolnej akcie

Stanovenie cieľov štátnej zdravotnej politiky a jej realizácia v zásadnej miere závisia aj od aktuálnosti a presnosti dát z NZR, a to z viacerých dôvodov; plánovanie a rozhodovanie; alokácia zdrojov pre optimálne rozdeľovanie finančných a personálnych zdrojov; tvorba a hodnotenie politík, založené na trendoch a analýzach; rýchly prístup ku kvalitným dátam v prípade mimoriadnych udalostí; výskum a inovácie založené na presných údajoch.

Čím presnejšie a aktuálnejšie sú dáta z NZR, tým efektívnejšia, cielenejšia a účinnejšia môže byť štátna zdravotná politika, čo prispieva k zlepšeniu zdravotného stavu obyvateľstva a optimálnemu využitiu dostupných zdrojov.

Na zdravotníctvo je v roku 2026 rozpočtovaných 10,6 miliardy eur, čo je viac ako dvojnásobok finančných prostriedkov, ako pred desiatimi rokmi. Napriek tomu SR chýbajú komplexné dáta, čím vzniká riziko, že časť z uvedených 10,6 mld. eur z verejných zdrojov, ktorých účelom je naplnenie nároku občanov na kvalitnú a dostupnú zdravotnú starostlivosť, bude vynaložených neefektívne, pretože štát bez disponibility presných, validných a aktuálnych dát nevie nastavovať ciele štátnej politiky v jednotlivých oblastiach verejného zdravotníctva v takej miere, ako by to bolo možné, ak by takýmito dátami disponoval.

Systém zberu zdravotníckych dát v národných zdravotných registroch

Manažérske riadenie národných zdravotných registrov naďalej vykazuje nedostatky

Jedným zo zistení z predošlej kontroly bolo, že NCZI nemalo schválený strategicko-plánovací koncepčný dokument, ktorý by stanovoval a riešil strednodobé ciele a vízie rozvoja NZR. Na základe tejto kontroly NCZI prijalo v roku 2023 dve stratégie – stratégiu NCZI ako rámcový dokument a stratégiu NZR ako špecifický dokument.

Hoci stratégia NCZI a stratégia NZR mali ambíciu byť nástrojmi manažérskeho riadenia, vykazovali viaceré nielen formálne, ale aj obsahové nedostatky, ako časový nesúlad (najsť bola prijatá špecifická stratégia NZR a neskôr rámcová stratégia NCZI), nedefinovanie konkrétnych a merateľných cieľov stratégie NCZI, vymedzenie len všeobecných zodpovedností riadiacich zamestnancov, neprepojenie aktivít s jednotlivými cieľmi a nedefinovanie kvalitatívnych a kvantitatívnych kľúčových parametrov výkonnosti, vzťahujúcich sa k cieľom. Zároveň NCZI nemalo stanovené jednotné postupy pre prijímanie strategických materiálov.

Všetky uvedené problematické oblasti narušali konzistentnosť stratégií a sťažovali ich vyhodnocovanie. Strategické materiály boli len formálnymi dokumentami, ktoré neprispeli k zlepšeniu riadenia NCZI.

V súvislosti s tvorbou strategických dokumentov NKÚ SR upozorňuje, že nedodržaním princípov tvorby stratégií a absenciou konkrétnych a merateľných cieľov nemožno dosahovať a vyhodnocovať pokrok v smerovaní NZR.

Metodika národných zdravotných registrov bola upravená oneskorene

NKÚ SR preveril, či NCZI zaviedlo štandardizované postupy a metodiku pre poskytovateľov zdravotnej starostlivosti, ktoré by zadefinovali jasné pravidlá pre spravovanie NZR, čo bolo jedným z odporúčaní kontroly v roku 2022.

NCZI vypracovalo prevádzkové usmernenie (štandardizovaný postup) zberu a spracovania údajov do NZR, určené pre zamestnancov, ako aj prevádzkové usmernenia (štandardizované postupy) pre príslušných zamestnancov NCZI pre jednotlivé registre. Tieto prevádzkové usmernenia NCZI vypracovalo v roku 2024, avšak s niekoľkomesačným oneskorením. Jednotlivé usmernenia obsahovali charakteristiku registra, sledované diagnózy, zber a spracovanie údajov, výstupy a publikovanie.

Predchádzajúcou kontrolou bolo, okrem iného, zistené neplnenie nahlasovacej povinnosti zo strany poskytovateľov zdravotnej starostlivosti. Dôvodom bolo tiež to, že NCZI nemalo vypracovanú metodiku pre poskytovateľov zdravotnej starostlivosti k vyplňovaniu hlásení pre registre. V rokoch 2023 až 2025 vypracovalo NCZI metodiky pre poskytovateľov pre všetky registre, okrem národného registra zápalových reumatických chorôb. Tento krok môže napomôcť zlepšiť kvalitu údajov a zvýšiť naplnenosť registrov.

Poskytovatelia zdravotnej starostlivosti a používatelia dát mali naďalej výhrady k činnosti NCZI v súvislosti s NZR

Plnenie nahlasovacej povinnosti poskytovateľov zdravotnej starostlivosti súvisí najmä so zrozumiteľnosťou a prístupnosťou metodiky k vyplňovaniu hlásení.

V snahe znížiť záťaž poskytovateľov zdravotnej starostlivosti, ktorá súvisí so zberom dát, je, podľa NKÚ SR, potrebné zo strany NCZI analyzovať rozsah zbieraných údajov do NZR, ako aj hľadať možnosti získavať údaje z iných zdrojov než priamym zisťovaním od poskytovateľov.

NCZI v záujme znižovania záťaže poskytovateľov realizovalo viacero krokov. Umožnilo elektronické zasielanie údajov tromi spôsobmi. Okrem hlásení od poskytovateľov bolo spustené napĺňanie NZR aj z databázy úmrtí od Štatistického úradu SR, z údajov o uhradenej zdravotnej starostlivosti v rámci verejného zdravotného poistenia, zo správy o rodičke, správy o novorodencovi, hlásenia o spontánnom potrate a umelom prerušení tehotenstva, hlásenia o ústavnej zdravotnej starostlivosti a pod.

Poskytovatelia zdravotnej starostlivosti boli však aj naďalej zaťažovaní i zberom tých údajov, ktoré malo NCZI k dispozícii z iných zdrojov (napr. z eZdravia).

NCZI v rokoch 2019 až 2021 systematicky nezisťovalo zrozumiteľnosť a prístupnosť hlásení pre poskytovateľov zdravotnej starostlivosti. Na základe odporúčaní kontroly NKÚ SR vypracovalo NCZI metodiky pre jednotlivé registre, v ktorých bol uvedený podrobný postup pri vyplňovaní hlásení, kontakty na zamestnancov NCZI pre riešenie problémov so zrozumiteľnosťou a prístupnosťou hlásení do registrov a pod. NCZI považovalo tieto opatrenia za dostatočné a nežiadalo si spätnú väzbu od poskytovateľov, ktorá by mohla zlepšiť systém.

NKÚ SR prostredníctvom dotazníkových prieskumov v roku 2022 a 2025 zisťoval spokojnosť poskytovateľov zdravotnej starostlivosti s činnosťou NCZI, príčiny nezasielania údajov do NZR, ako aj to, či sú pre nich metodika a hlásenia zrozumiteľné a prístupné.

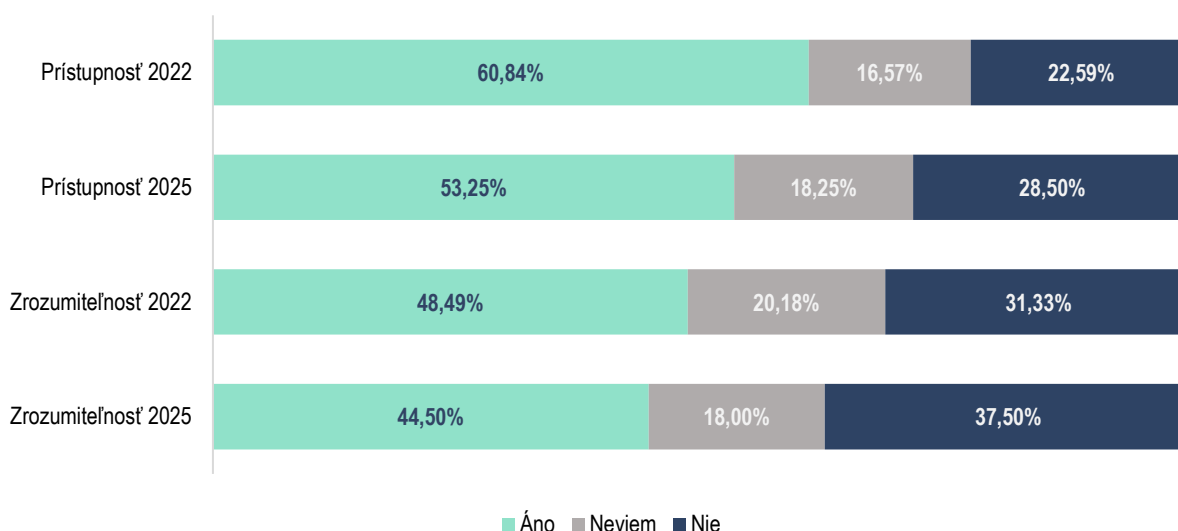
V rámci dotazníkového prieskumu NKÚ SR v roku 2022 bolo oslovených 2 930 poskytovateľov zdravotnej starostlivosti s návratnosťou 14 % (410 odpovedí); v roku 2025 oslovil NKÚ SR 3 616 poskytovateľov (respondentov) s návratnosťou 11,06 % (400 odpovedí). Pomerne nízka návratnosť v rámci prieskumu svedčí aj o tom, že poskytovatelia zdravotnej starostlivosti považujú vyplňovanie akéhokoľvek formuláru ohľadne NCZI za ďalšiu administratívnu záťaž bez pridanej hodnoty.

Z prieskumu v roku 2025 vyplynulo, že najväčšia nespokojnosť s činnosťou NCZI bola v rámci národného onkologického registra 51,3 % (19 z 37 respondentov) a registra diabetes mellitus 50 % (26 z 52 respondentov). Naopak, najväčšiu spokojnosť vyjadrili lekári v súvislosti s národným registrom vrodených chýb, hoci aj tá je veľmi nízka, a to 22,8% (31 zo 136 poskytovateľov).

Ako najčastejšie príčiny nezasielania údajov do NZR poskytovatelia uvádzali: časovú náročnosť vyplňovania hlásení 58 % (232 zo 400 odpovedí poskytovateľov), veľké množstvo požadovaných údajov 45 % (180 zo 400 odpovedí poskytovateľov), nedostatočne finančne ohodnotenú činnosť 33 % (132 zo 400 odpovedí poskytovateľov) a nedostatočnú informovanosť o účele zberu údajov 32 % (128 zo 400 odpovedí poskytovateľov).

Metodika bola v roku 2025 dostatočne zrozumiteľná len pre 44,50 % (178 zo 400 respondentov) a dostatočne prístupná pre 53,25 % (213 zo 400 respondentov). Pre porovnanie – v roku 2022 bolo metodika zrozumiteľnejšia pre 48,49 % (199 zo 410 respondentov) a prístupnejšia pre 60,84 % (249 zo 410 respondentov).

Graf č. 1: Porovnanie prístupnosti a zrozumiteľnosti metodiky NZR pre poskytovateľov zdravotnej starostlivosti v rokoch 2022 a 2025

NCZI nezisťovalo aktívne a systematicky, či je pre poskytovateľov zdravotnej starostlivosti metodika zrozumiteľná a prístupná; čo potvrdzuje aj dotazníkový prieskum NKÚ SR. Zároveň nemá od nich adekvátnu spätnú väzbu, na základe ktorej by bolo možné zlepšiť zrozumiteľnosť a prístupnosť metodiky.

NKÚ SR poukazuje na riziko, že ak metodika nebude dostatočne zrozumiteľná a prístupná, bude mať negatívny vplyv na kvalitu zbieraných údajov a plnenie nahlasovacej povinnosti.

Nespokojnosť používateľov dát z národných zdravotných registrov sa zvýšila

NKÚ SR realizoval v roku 2022 a v roku 2025 dotazníkový prieskum spokojnosti medzi používateľmi dát z NZR (štátny sektor, hlavní odborníci MZ SR, lekárske odborné spoločnosti, výskumno-vzdelávacie inštitúcie a tretí sektor).

V roku 2022 bolo oslovených 18 používateľov s návratnosťou 13 odpovedí (72 %). V opakovanom dotazníkovom prieskume v roku 2025 bolo oslovených 81 respondentov s návratnosťou 34 odpovedí (41,98 %).

Kontrolou v roku 2025 NKÚ SR nezistil zlepšenie v tejto oblasti. NCZI systematicky nezisťovalo a nevyhodnocovalo spokojnosť používateľov dát s činnosťou NCZI. Pasívne očakávalo ich podnety a pripomienky a preto nemalo vedomosť, ako sa menila spokojnosť používateľov. NCZI si od používateľov dát systematicky nežiadalo spätnú väzbu a neprehodnocovalo zber údajov na základe ich potrieb.

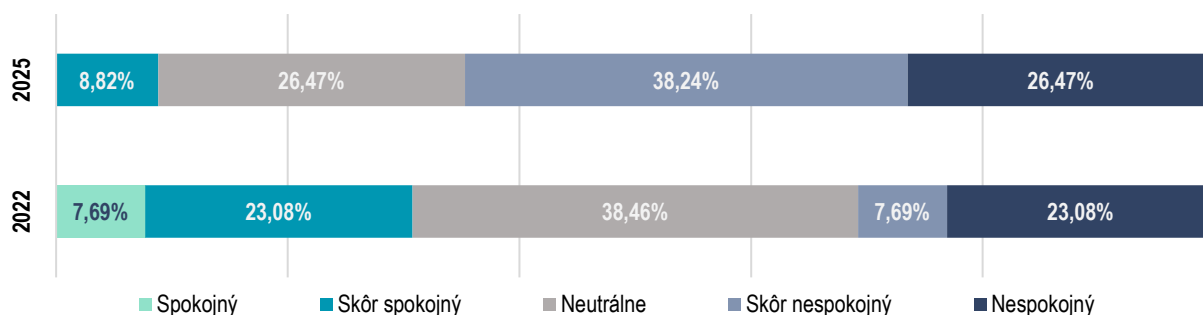
Potvrdzujú to aj výsledky dotazníkového prieskumu, kde za dva najčastejšie dôvody, prečo sú používatelia dát z NZR s činnosťou NCZI nespokojní, označilo neaktuálnosť dát 11 zo 17 odpovedí (64,71 % respondentov); nekvalitu spracovania dát 6 zo 17 odpovedí (35,29 % respondentov).

Len štvrtina z 24 hlavných odborníkov MZ SR (odborníci v špecializovanom odbore – lekári, farmaceuti a pod.), ktorí sa zúčastnili prieskumu uviedla, že NCZI u nich zisťovalo ich potreby týkajúce sa dát a štyria hlavní odborníci (16,67 %) uviedli, že NCZI zisťovalo ich spokojnosť až po poskytnutí dát.

S činnosťou NCZI pri spravovaní NZR je skôr nespokojných až nespokojných spolu 14 z 24 (58,34 %) hlavných odborníkov MZ SR. Úplnú spokojnosť s činnosťou NCZI pri spravovaní NZR nevyjadril v dotazníkovom prieskume v roku 2025 žiaden respondent.

Dotazníkový prieskum preukazuje významnú nespokojnosť zo strany používateľov dát a to i hlavných odborníkov MZ SR, u ktorých sa odôvodnene predpokladá úzka spolupráca s NCZI. Napriek tomu stále chýba komplexný systematický prístup NCZI k zisťovaniu a zapracovávaní potrieb používateľov do metodiky zberu dát.

Graf č. 2: Miera spokojnosti používateľov dát NZR s činnosťou NCZI

Používateľmi dát z NZR je napr. štátny sektor, hlavní odborníci MZ SR, lekárske odborné spoločnosti, výskumno-vzdelávacie inštitúcie a tretí sektor.

Podobne ako v roku 2022, tak aj v roku 2025, NCZI systematicky nezisťovalo a nevyhodnocovalo spokojnosť používateľov dát s jeho činnosťou pri spravovaní NZR. Bez systematického zisťovania spokojnosti medzi používateľmi dát z NZR nie je možné objektívne vyhodnotiť kvalitu poskytovaných služieb a hrozí riziko, že zbierané a spravované dáta nebudú v praxi reálne využiteľné a aj skutočne využívané.

Dáta v registroch stále nie sú presné a spoľahlivé

Pre presnosť a spoľahlivosť dát je dôležité zabezpečiť systém, ktorý by umožňoval identifikovať chýbajúce incidenčné prípady, ako aj zabezpečiť komplexný a funkčný automatizovaný systém validácie dát.

NCZI nemalo a ani v súčasnosti stále nemá objektívne informácie o počte novo-diagnostikovaných prípadov (incidenčné prípady). Napriek technickým zlepšeniam súčasný systém neumožňuje identifikovať všetky chýbajúce incidenčné prípady a NCZI tak nemá objektívne informácie o ich počte.

NKÚ SR opäť upozorňuje, že ak NCZI nebude poznať počty takýchto prípadov v SR, hrozí riziko, že zdravotnícke dáta budú len odhadované. Nebudú dostatočne presné a spoľahlivé pre rozhodnutia, ktoré sa týkajú tvorby a výkonu štátnej zdravotnej politiky a tiež na stanovenie cieľených preventívnych opatrení až na úroveň okresov.

NCZI nemalo v rokoch 2019 až 2021 zavedený automatizovaný systém overovania, porovnávaní a vyhodnocovania dát z NZR. Informačný systém zdravotníckych indikátorov (informačný systém NCZI) v súčasnosti kontroluje najmä úplnosť údajov – povinných a nepovinných položiek a logické väzby, nie však ich obsahovú kvalitu, ktorá nemusí byť vždy dostatočná. NCZI technicky nedokázal zabezpečiť komplexný a funkčný automatizovaný systém validácie dát; tento systém bol len čiastočne automatizovaný. Dáta museli byť, v závislosti od druhu NZR, validované odborným zamestnancom NCZI (metodikom alebo lekárom). To sa nezmení ani nasadením projektu RISEZ; systém zostane naďalej iba čiastočne automatizovaný a vstupy budú musieť byť, v závislosti od druhu NZR, validované lekárom NCZI.

NKÚ SR upozorňuje, že je nevyhnutné, aby dáta podliehali automatizovaným kontrolným procesom, a to na účely eliminovania rizika zlyhania ľudského faktora pri ich spravovaní.

Poskytovatelia zdravotnej starostlivosti nezasielajú údaje do NCZI a neplnia si tak svoju povinnosť

Z dotazníkového prieskumu v roku 2025 vyplynulo, že hlavnými dôvodmi nezasielania hlásení poskytovateľov do NZR bola časová náročnosť vyplňovania hlásení, veľké množstvo požadovaných údajov, nedostatočne finančne ohodnotená činnosť, nedostatočná informovanosť o účele zberu údajov zo strany NCZI, ako aj duplicitné zbieranie rovnakých údajov a nejasná metodika k vyplňovaniu hlásení.

Podľa opatrenia prijatého na základe výsledkov z kontroly v roku 2022, NCZI bolo povinné iniciovať uplatnenie sankčných mechanizmov cez príslušné orgány v prípade neplnenia hlásnej povinnosti. NCZI však ani v rokoch 2022 až 2025 nepostupovalo informácie príslušným orgánom (VÚC, MZ SR) o neplnení si nahlasovacej povinnosti poskytovateľmi zdravotnej starostlivosti. Tieto orgány tak nemali informácie o konkrétnych porušeníach. Podľa MZ SR výkon dohľadu a uplatňovanie sankčných opatrení patrí do pôsobnosti NCZI, prípadne orgánov verejného zdravotníctva. V tejto súvislosti NKÚ SR poukazuje, že MZ SR a ani NCZI si neuplatňovali svoje kompetencie. To znamená, že poskytovatelia zdravotnej starostlivosti neboli sankcionovaní za neplnenie povinností poskytovať zdravotnícke dáta do NZR.

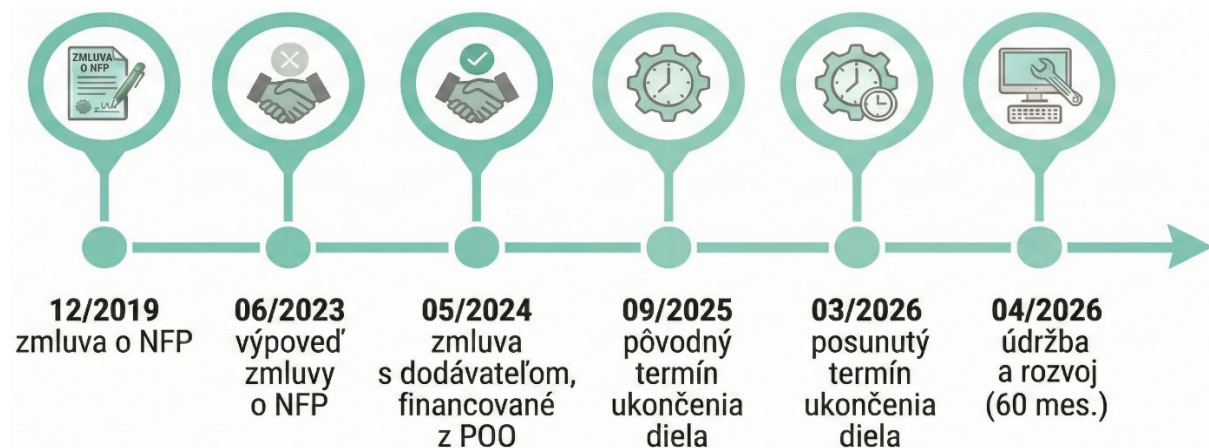
Bez funkčného systému sankcionovania, v prípade neplnenia spravodajských povinností voči NCZI, môže dochádzať k ďalšiemu poklesu kvality a úplnosti dát v NZR, čo ohrozuje ich využiteľnosť pre tvorbu efektívnej zdravotnej politiky.

Zavedenie princípu „jedenkrát a dost“ by malo v budúcnosti znížiť administratívnu záťaž

NCZI sa aktuálne nachádza v období pred zavedením projektu RISEZ (Rozšírenie portfólia služieb a inovácia služieb elektronického zdravotníctva). Cieľom projektu je modernizácia, rozšírenie a zefektívnenie elektronických zdravotníckych služieb v SR. Výsledkom projektu by mala byť nová verzia systému ezdravia. Základným pilierom by mal byť kvalitný štruktúrovaný zápis údajov do zdravotnej dokumentácie pacientov v systéme ezdravia zo strany poskytovateľov zdravotnej starostlivosti, ktorý by umožnil jednotné spracovanie dát, ich vzájomnú kompatibilitu a efektívnu automatizáciu procesov. Projekt RISEZ je financovaný z Plánu obnovy a odolnosti SR v celkove zmluvne dohodnutej výške 6,8 mil. eur s DPH s dodávateľom diela. Ďalšie predpokladané výdavky na údržbu a rozvoj sú plánované vo výške 10,6 mil. eur s DPH.

V čase výkonu kontroly bol RISEZ vo fáze implementácie a testovania. Termín nasadenia projektu bol posunutý zo septembra 2025 na apríl 2026 a aj po jeho plánovanom spustení bude naďalej vyvíjaný z hľadiska funkcionality. V horizonte piatich rokov by tak malo dôjsť k postupnému zrušeniu nahlasovacej povinnosti pre poskytovateľov zdravotnej starostlivosti. Dňa 01.04.2026 plánuje NCZI nasadenie ezdravia v novej verzii 2.0, avšak k tomuto dátumu by malo byť prenesených do tejto verzie len 30 % funkcionality a 70 % funkcionality bude dočasne fungovať v pôvodnom ezdraví. Ako zdroj údajov pre NZR bude slúžiť zdravotná dokumentácia v ezdraví. Očakáva sa, že aplikácia princípu projektu „jedenkrát a dost“ prinesie zníženie administratívnej záťaže pre poskytovateľov zdravotnej starostlivosti.

Graf č. 3: Časová os projektu RISEZ

NKÚ SR konštatuje, že po spustení projektu RISEZ bude možné považovať verejné prostriedky za efektívne vynaložené vtedy, ak budú NZR funkčné, nová údajová základňa nahradí hlásenia a zásadne zvýši naplnenosť a kvalitu údajov v NZR, zefektívni proces validácie a zároveň budú zbierané údaje v praxi reálne využiteľné používateľmi dát.

Avšak NKÚ SR upozorňuje, že prípadné technické problémy a postoj poskytovateľov zdravotnej starostlivosti k vypisovaniu štruktúrovaných dát môže ohroziť včasnú implementáciu projektu RISEZ, prípadne priniesť jeho zastavenie. Obdobne ako to bolo pri zavádzaní projektu ezdravie.

System spravovania zdravotníckych dát v národných zdravotných registroch

Väčšina registrov bola naďalej čiastočne nefunkčná a spracovanie dát oneskorené

Jedným z hlavných dôvodov nefunkčnosti a nenaplnenosti NZR bolo nezasielanie hlásení zo strany poskytovateľov zdravotnej starostlivosti.

Kontrolou v roku 2022 bolo zistené, že z 13 NZR boli tri registre úplne nefunkčné a u viacerých registrov bola ich využiteľnosť pre aplikačnú prax otázna.

V súčasnosti NCZI spravuje 12 tematických registrov. Z tohto počtu sa vybrané NZR delia na podregistre. Preverení systém zberu a spracovania dát v rámci NZR bolo zistené, že úroveň ich spracovania bola rôzna. NKÚ SR kontrolou zistil, že jeden NZR (Národný register zápalových reumatických chorôb) bol úplne nefunkčný (tak ako v predchádzajúcom období), a sedem NZR bolo čiastočne nefunkčných (národný onkologický register, národný neurologický register, národný register chorôb obehovej sústavy, národný register chronických pľúcnych chorôb, národný register diabetes mellitus, národný skriningový register a národný register osôb s podozrením na ich zanedbávanie, týranie, zneužívanie a osôb, na ktorých bolo páchané násilie).

Dôvodmi čiastočnej nefunkčnosti registrov v kontrolovanom období boli najmä:

- Neúplné napĺňanie registrov z dôvodu absencie metodologickej podpory k vyplňovaniu hlásení (zo strany NCZI).

Nedostatky tohto charakteru NKÚ SR zistil v národnom neurologickom registri a v národnom artroplastickom registri. V týchto registroch nebol, z dôvodu absencie metodologickej podpory, zabezpečený zber údajov v plnom rozsahu v súlade s vyhláškou MZ SR.

- NCZI nevytvorilo komplexné a objektívne výstupy z dôvodu neúplnosti dát.

NKÚ SR zistil, že NCZI nezabezpečilo objektívne výstupy pre štyri NZR, a to z dôvodu, že poskytovatelia zdravotnej starostlivosti si neplnili svoju povinnosť a NCZI predkladali neúplné dáta. Takéto nedostatky boli zistené v rámci národného registra diabetes mellitus, národného registra chronických pľúcnych chorôb, národného registra chorôb obehovej sústavy a národného registra osôb s podozrením na ich zanedbávanie, týranie, zneužívanie a osôb, na ktorých bolo páchané násilie.

- Pre plnohodnotné vyhodnotenie registra chýbali komplexné dáta.

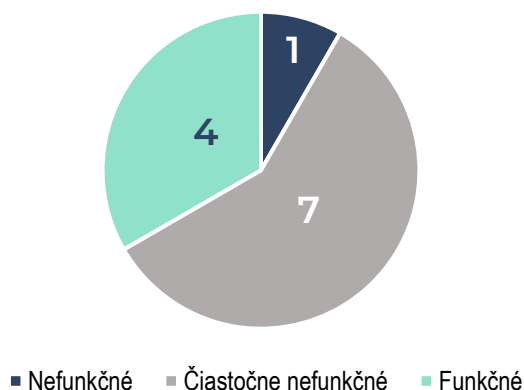
V národnom onkologickom registri boli komplexné údaje (štatistické a klinické) spracované len do konca roku 2015. Napriek zavedeniu elektronizácie zberu dát do národného onkologického registra, naďalej pretrvávajú deväťročný časový sklz pri spracovaní komplexných dát. Oproti predchádzajúcej kontrole v roku 2022 sa stav v tomto registri nezmenil a NKÚ SR hodnotí časový sklz ako kritický.

Národný onkologický register je kľúčovým nástrojom pre epidemiologické sledovanie trendov onkologických ochorení a tvorbu podkladov pre hodnotenie a riadenie onkologickej starostlivosti v Slovenskej republike. Zároveň zohráva dôležitú úlohu pri hodnotení účinnosti národných onkologických skriningových programov, onkologických programov a intervencií. Podľa Národného onkologického inštitútu predstavuje národný onkologický register dátový

základ, na ktorom tento inštitút stavia svoju stratégiu v boji proti rakovine. Bez dát nie je možné efektívne nastavovať zdravotné politiky, vrátane skríningových programov a hodnotiť ich účinnosť.

Národný skríningový register nebol systematicky napĺňaný priamo dátami od poskytovateľov, ale len z údajov zdravotných poisťovní. Zdroj údajov nebol dostatočne presný ani úplný a z tohto dôvodu chýbali komplexné údaje potrebné na vyhodnotenie účinnosti skríningových programov.

Graf č. 4: Funkčnosť NZR v roku 2025

Nefunkčnosť NZR a ich nedostatočná naplnenosť, ako aj oneskorené spracovanie údajov zakladá riziko nepoužiteľnosti dát na účely tvorby a výkonu štátnej zdravotnej politiky.

Medzinárodné porovnanie poukázalo na zaostávanie za ostatnými krajinami v poskytovaní aktuálnych údajov

V oblasti medzinárodnej spolupráce NCZI plní delegované úlohy vyplývajúce zo zapojenia SR do medzinárodných štruktúr. Z týchto úloh plynie povinnosť poskytovať údaje a metadáta porovnateľných štatistických dát za oblasť zdravotníctva do medzinárodných zdravotníckych databáz WHO European Health for All (HFA), databázy OECD, databázy Eurostatu, ktoré sú verejne prístupné na webových sídlach uvedených organizácií. Cieľom je získať medzinárodne porovnateľné údaje o kľúčových ukazovateľoch systému zdravotnej starostlivosti. NCZI takto poskytuje spracúvané údaje z NZR v agregovanej podobe.

NKÚ SR v rámci predošlej kontroly preveril, aké dáta a s akým časovým odstupom sú zverejnené za SR vo viac ako 80 medzinárodných porovnostiach, realizovaných najmä WHO, OECD a Eurostat, pričom v roku 2025 vykonal opätovné porovnanie.

Zlepšenie v podobe skrátenia časového odstuhu medzi aktuálne zbieranými a uverejnenými dátami z národného onkologického registra možno konštatovať napr. pri medzinárodných porovnostiach WHO počtu nových prípadov rakoviny (celkovo), počtu nových prípadov rakoviny priedušnice, priedušiek a pľúc, rakoviny prsníka u žien alebo rakoviny krčka maternice. Pri kontrole v roku 2022 bolo zistené, že posledné zverejnené dáta za Slovenskú republiku boli za rok 2012 a v súčasnosti sú prístupné dáta za rok 2022. Napríklad Česká republika a Rakúska republika majú uverejnené dáta aj za rok 2023. V počte všetkých prípadov rakoviny v Slovenskej republike súčasné porovnanie zobrazuje údaje iba od roku 2016. Pre porovnanie údaje za Českú republiku sú uverejnené do roku 2023.

Žiadny posun nenastal ani pri dátach k prevalencii rakoviny, uvádzaných v percentách. V roku 2022, rovnako ako v roku 2025, boli uvedené dáta len za rok 2007. Údaje za Českú republiku v roku 2025 sú uverejnené po rok 2022.

Pozitívny posun nastal pri porovnaní údajov týkajúcich sa vrodených chýb a chromozómových abnormalií (počet úmrtí a prepočet na 100 000 obyvateľov), keď v roku 2022 boli posledné zverejnené dáta za rok 2014 a v súčasnosti sú zverejnené údaje za rok 2021 (stále chýbajú údaje za roky 2011 a 2015). Podobne nekonzistentné dáta (chýbajúce údaje za roky 2011 a 2015) sú uverejnené aj v niektorých porovnostiach týkajúcich sa neurologických ochorení. Časový sklz bol znížený vo zverejnení dát pri chorobách obehového systému (počet úmrtí a aj prepočet na 100 000 obyvateľov) a posledné zverejnené dáta sú z roku 2021.

V niektorých medzinárodných porovnaniach dáta za SR pri skleróze multiplex úplne absentujú; napr. v Atlase sklerózy multiplex, kde sú prezentované dáta z krajín zastupujúcich 87 % svetovej populácie, v rámci Európy absentujú dáta len Slovenskej republiky a Bulharska.

V porovnávaní WHO niektoré štatistické údaje za Slovenskú republiku v roku 2025 absentujú, napr. podiel mladých ľudí po závažných zraneniach.

Využitelnosť dát z registrov je otázna

Pre napĺňanie významu NZR je kľúčová ich využiteľnosť pre výkon zdravotnej politiky, ako aj pre nastavenie účinných preventívnych opatrení na účel zlepšenia zdravotného stavu obyvateľov. Absencia údajov v NZR znižuje ich kvalitu a využiteľnosť dát.

Hoci je MZ SR najvýznamnejším používateľom dát z NZR, nevedelo sa vyjadriť ako konkrétne využíva dáta z týchto registrov a nepredložilo žiadne konkrétne výstupy zo spracovania dát NZR. Podľa MZ SR, v prípade špecifických potrieb sú údaje a informácie požadované priamo od NCZI.

Za hlavný dôvod nevyužívania dát z NZR označili respondenti dotazníkového prieskumu (a to i hlavní odborníci) neaktuálnosť dát, nepresnosť a nespoľahlivosť spracovaných dát. Hlavní odborníci v prieskume poukázali aj na nedostatočnú iniciatívu a komunikáciu zo strany NCZI.

Verejné prostriedky vynaložené na správu registrov

Výdavky NCZI priamo súvisiace so spravovaním NZR (informačný systém, mzdy, vedenie národného artroplastického registra) boli v rokoch 2019 až 2021 vo výške 2,06 mil. eur a v rokoch 2022 až 2024 predstavovali 3,64 mil. eur. Najvýznamnejší nárast bol zaznamenaný v oblasti správy a vývoja informačného systému (Informačný systém zdravotníckych indikátorov) a to vo výške 1,48 mil. eur. Nárast výdavkov na správu NZR v porovnaní s predchádzajúcim obdobím nebol doposiaľ sprevádzaný významným zlepšením dostupnosti a kvality údajov, keďže sa NCZI aktuálne nachádza vo fáze implementácie a testovania projektu RISEZ. Výsledkom by mala byť nová verzia systému elektronického zdravotníctva ezdravia. Až po spustení projektu RISEZ bude možné považovať verejné prostriedky za vynaložené efektívne a to v prípade, ak – budú NZR funkčné, nová údajová základňa postupne nahradí hlásenia a zásadne sa zvýši naplnenosť a kvalita údajov v NZR, zefektívni sa proces validácie údajov a zároveň budú zbierané údaje v praxi reálne využiteľné.

NCZI v predošlých rokoch a ani v rokoch 2022 až 2025 nemonitorovalo ani nevyhodnocovalo využívanie finančných prostriedkov na správu NZR, čo by mohlo prispieť k vyššej efektívnosti vynaloženia verejných prostriedkov. MZ SR je o prípadných problémoch NCZI informované iba prostredníctvom výročných správ NCZI a z vyhodnotení kontraktov medzi MZ SR a NCZI.

Záver

Ambíciou kontroly NKÚ SR bolo zhodnotiť zmeny, ktoré urobilo NCZI počas troch rokov od predchádzajúcej kontroly. Čiastočný pokrok NCZI dosiahlo v oblasti zavedenia štandardizovaných predpisov a úpravy metodík. Rezervy boli najmä v efektívnej komunikácii s MZ SR, poskytovateľmi zdravotnej starostlivosti, ako aj s používateľmi dát z národných zdravotných registrov.

Problematickou oblasťou NCZI je najmä úplná alebo čiastočná nefunkčnosť väčšiny registrov, ktorých komplexné dáta sú nevyhnutné pre nastavenie štátnej zdravotnej politiky. NCZI naďalej nemalo objektívne informácie o počte novo-diagnostikovaných pacientov v SR. Bez takýchto informácií hrozí riziko, že tieto budú stále len odhadované.

Zároveň NKÚ SR zdôrazňuje, že poskytovatelia zdravotnej starostlivosti si neplnia svoje povinnosti pri napĺňaní NZR potrebnými dátami, a práve to je významnou príčinou absencie dát v NZR. NCZI zároveň nežiadalo spätnú väzbu od poskytovateľov ani používateľov dát, no tiež nevyužilo možnosť uplatniť voči nim reštrikčné opatrenia. Na druhej strane treba zdôrazniť, že tie sú zaťažované aj zberom údajov, ktoré má NCZI k dispozícii z iných zdrojov.

MZ SR a NCZI deklarovali, že implementáciou projektu RISEZ sa výrazne zlepši naplnenosť registrov a zároveň sa zníži administratívna záťaž poskytovateľov zdravotnej starostlivosti. Je však otázkou nasledujúcich piatich rokov, či sa tak aj stane.

V prípade, ak nenastanú zmeny v systéme zberu a spravovania zdravotníckych dát, hrozí riziko, že rozhodnutia v rámci štátnej zdravotnej politiky nebudú vychádzať z kvalitných, komplexných a spoľahlivých dát a môžu mať negatívny vplyv najmä na zabezpečenie kvalitnej zdravotnej starostlivosti v SR. Zároveň tak hrozí riziko, že tieto rozhodnutia nebudú v súlade so zásadami „dobrého hospodára“ pri vynakladaní verejných prostriedkov. Okrem priamych finančných a zdravotných dopadov tento stav zakladá aj riziko sekundárnych ekonomických a fiškálnych škôd. Nižšia efektívnosť systému zdravotnej starostlivosti, vyplývajúca zo zníženej disponibilít dát NZR, môže mať priamy dopad na horší zdravotný stav obyvateľstva, čím zvyšuje náklady systému zdravotnej starostlivosti. Takisto tým môže znížiť mieru produktivity a zapojenia ľudí do trhu práce a tým vytvárať výpadky daňovo-odvodových príjmov štátu na jednej strane a zvýšené sociálne transfery na strane druhej.

Zabezpečenie kvalitných, komplexných a včasných dát, potrebných pre tvorbu verejnej politiky zdravia a hodnotenie jej výsledkov, by malo byť jednou z hlavných priorít MZ SR. Opakovaná kontrola v NCZI však ukázala, že napriek určitému pokroku v danej oblasti, musí ministerstvo venovať činnosti NZCI a jeho výsledkom systematickú pozornosť.

Reakcia kontrolovaného subjektu

Kontrolovaný subjekt vzniesol desať námietok proti výsledkom kontroly, rámci ktorých upresnil, resp. doplnil niektoré svoje vyjadrenia. Námietky sa netýkali pravdivosti, úplnosti a preukázateľnosti kontrolných zistení ale boli požiadavkami na úpravu/doplnenie textu. NKÚ SR vypracoval dodatok k protokolu o výsledku kontroly z dôvodu upresnenia niektorých formulácií uvedených v protokole. V záverečnom „dotazníku spätnej väzby“ kontrolovaný subjekt uviedol, že komunikácia, odborná úroveň a kvalita kontroly NKÚ SR boli na vysokej úrovni.

Kontakt

Najvyšší kontrolný úrad SR

Priemyselná 2
824 73 Bratislava
☎ +421 250 114 911
✉ info@nku.gov.sk

Národné centrum zdravotníckych informácií

Lazaretská 26
811 09 Bratislava – Staré Mesto
☎ +421 2 57 269 111
✉ podatelna@nczisk.sk

Zoznam použitých skratiek

Eurostat	Štatistický úrad Európskej únie; zabezpečuje zhromažďovanie, spracovanie a poskytovanie štatistických údajov o členských štátoch EÚ
nahlasovacia povinnosť	povinnosť poskytovateľov zdravotnej starostlivosti nahlasovať údaje zo zdravotnej dokumentácie pacienta do NZR
MZ SR	Ministerstvo zdravotníctva Slovenskej republiky
NCZI	Národné centrum zdravotníckych informácií
NFP	nenávratný finančný príspevok
NKÚ SR	Najvyšší kontrolný úrad Slovenskej republiky
NZR alebo registre	národné zdravotné registre
OECD	Organizácia pre hospodársku spoluprácu a rozvoj (Organisation for Economic Co-operation and Development)
POO	Plán obnovy a odolnosti
RISEZ	Rozšírenie portfólia služieb a inovácia služieb elektronického zdravotníctva - projekt na rozšírenie služieb a inováciu služieb elektronického zdravotníctva (ezdravie) ako súčasť národného zdravotníckeho informačného systému
stratégia NCZI	Stratégia rozvoja NCZI do roku 2030
stratégia NZR	Strategicko-koncepčný rozvoj Národných zdravotných registrov v 1.0
validácia	proces overovania správnosti a úplnosti dát pri zápise incidenčného prípadu do NZR
WHO – European Health for All (HFA)	koncept „Health for All“ (Zdravie pre všetkých) bol vyvinutý Svetovou zdravotníckou organizáciou a zameriava sa na monitorovanie, hodnotenie a zlepšovanie zdravotného stavu populácie v štátoch Európy prostredníctvom stanovených zdravotných cieľov a indikátorov

Príloha

Národné zdravotné registre a ich funkčnosť

Názov registra	Stav registra	
	2022 až 2024	2025
Národný artroplastický register	Čiastočne nefunkčný	Funkčný od 01.01.2025
Národný register osôb s úrazom vyžadujúcich poskytnutie ústavnej zdravotnej starostlivosti	Funkčný	Zrušený od 01.01.2025
Národný register tuberkulózy	Funkčný	
Národný register vrodených chýb	Funkčný	
Národný register asistovanej reprodukcie	Funkčný	
Národný register diabetes melitus	Čiastočne nefunkčný	
Národný register chorôb obehovej sústavy (pacientov so srdcovocievny ochorením)	Čiastočne nefunkčný	
Národný neurologický register	Čiastočne nefunkčný	
Národný register chronických pľúcnych chorôb	Čiastočne nefunkčný	
Národný onkologický register	Čiastočne nefunkčný	
Národný screeningový register	Čiastočne nefunkčný	
Národný register osôb s podozrením na ich zanedbávanie, týranie, zneužívanie a osôb, na ktorých bolo páchané násilie	Čiastočne nefunkčný	
Národný register zápalových reumatických chorôb	Nefunkčný	